

ҚОСТАНАЙ МЕМЛЕКЕТТІК
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ИНСТИТУТЫ

ОРТА ҒАСЫР ФИЛОСОФИЯСЫ

Орындаған: Тарих, 2-курс
Бимендин Талғат
Хазенғазы Арман
Асанов Бекарыс
Жандарбек Айткүл
Нүркелді Перизат
Данагулова Зарина

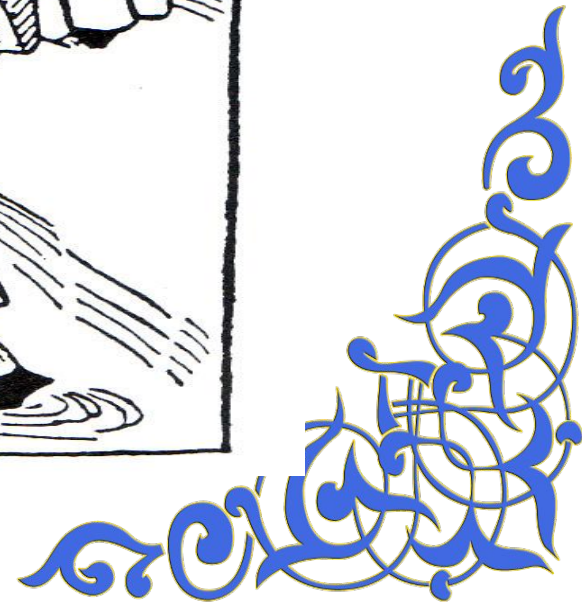
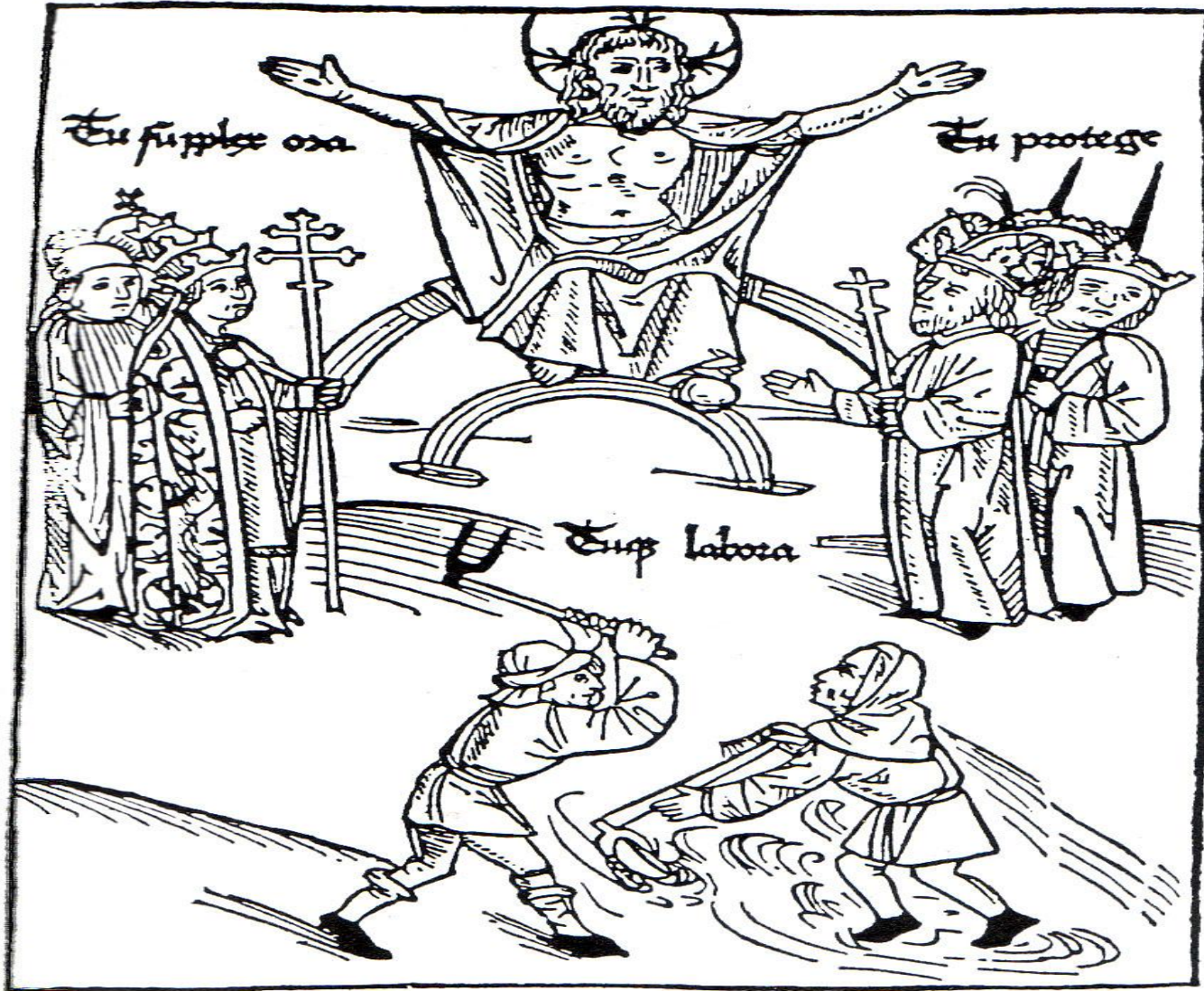

Жоспар:

- ◆ Батыс Еуропалық орта ғасыр философиясы
- ◆ Философия ілімінің негізгі үш кезеңі
Ортағасырлық мұсылман философиясы
- ◆ Дереккөздер

-
- ◆ **Батыс Еуропалық орта ғасыр философиясы.** Ортағасырлық Еуропа философиясы өзінің бар ақыл-ойын *христиан дінінің қатаң қағидаларын негіздеуге салып, дін ілімінің қызметшісіне айналды.*

-
- **Балауса схоластика (IX – XII ғасырлар).** Бұл кезеңде *ғылым, философия, теология* әлі бір-бірінен ажырамаған, бірақ ақыл-ой әрекетінің жемісі мен құндылығын түсінуді
  - **б) Құлдырау кезеңі (XIV – XV ғасырлар).** Шынайы ғылыми және философиялық ойлардың қарқынды дамуының нәтижесінде (әл-Фараби мен ибн Рушдтың “қосақиқаттылық” тұжырымдамалары негізінде)
  - **ә) Кемелденген схоластика (XIII ғасыр)** Бұл кезеңде Аристотель еңбектері көпшілік арасына тарап, [философиялық теология ілімі] қалыптасып, кең етек алды.

- ❖ Августиншілдік теология-философиялық бағыт ретінде **Батыс Еуропа елдерінде** XII ғасырға дейін үстемдік етіп, кейін христиан аристотельшілігінің негізін қалаушылар *Ұлы Альберт пен Аквинскийдің* ілімдерімен ығыстырылды. Схоластик тәсілдің негізін қалаушы және қорғаушы француз теологы-схоласты, философ **Абеляр** (1079 – 1142ж) болды. Негізгі еңбегі – “*Бар мен жоқ*”. Абелярдың пікірінше, шынайы өмір сүретін жалқылар, бірақ олардың өзара ортақ қасиеттері болғандықтан, осы негізде жалпылар ұғымы қалыптасады. Бұл жалпылар (универсалийлер) шын өмір сүреді, себебі ол – құдай жаратқан заттардың үлгісі.

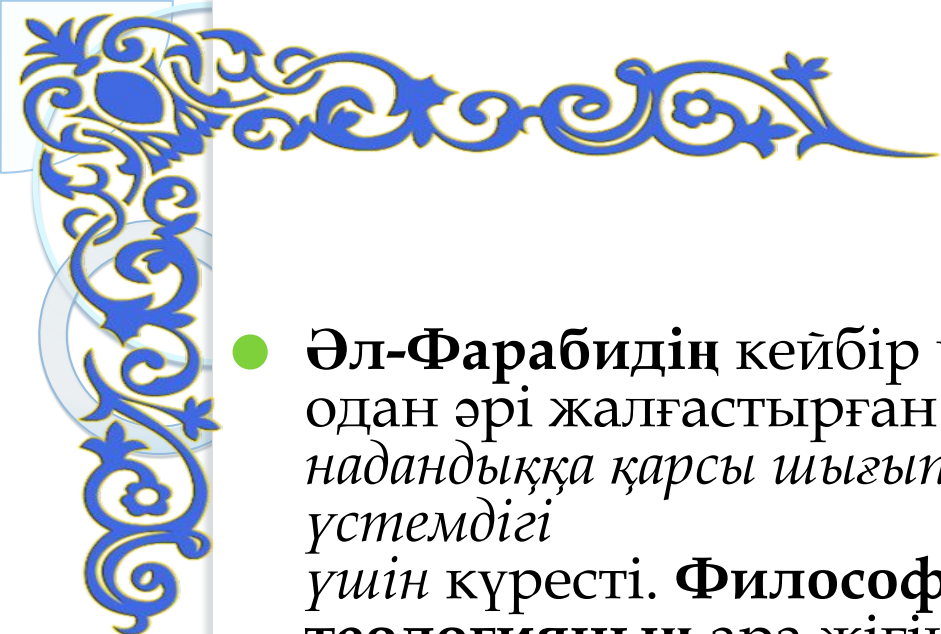
❖ Орта ғасыр философиясының көптеген идеяларымен келіспей, өзіндік пікір айтып, таным процесінде тәжірибенің беделін көтерген ойшылдардың бірі Роджер Бэкон (1214 – 94ж) болды. Ол философияны, табиғаттану ғылымдарын теологиядан бөлу керектігін уағыздап, ғылымдар ғимаратының іргетасы – *тәжірибе, эксперимент және математика* деп есептеді. Номиналистік бағытты көрнекті өкілі, схоластикалық ойлау тәсілінен арылып, трансценденталды болмыстың антологиясын қалыптастырған ағылшын ойшылы У.Оккам (1300 – 1349/50ж) болды.

Ортағасырлық мұсылман философиясы. Мұсылман әлемінің ойшылдары *ежелгі грек ғылымы мен философиясымен қатар, философиялық дәстүрлерді* одан әрі жалғастырып, дамытқан. Ортағасырлық Батыс Еуропада христиан дінін идеологияландыру, негіздеу процесі жүріп жатса, мұсылман әлемінде, әсіресе, **VI - X ғасырларда философия мен ғылым** өзінің гүлденген кезеңін бастан кешірді.

-
- **Әл-Фарабидің** кейбір идеяларын одан әрі жалғастырған *ибн Сина* *надандыққа қарсы шығып, ақыл-ой үстемдігі үшін күресті.* **Философия мен теологияның** ара жігін ажыратып, олардың мәртебесі туралы идеяны *ибн-Рушд* қосақиқаттылық туралы теориясында одан әрі жалғастырды. Философия дамуындағы рационалистік бағытты шығыстың *Закария әл-Рази, әл-Маари, Омар Хайям, ибн Абдаллах, ар-Раванди* сынды танымал ғалымдары мен философтары дамытты.

Деректер:

- «Қазақстан»: Ұлттық энциклопедия /
Бас редактор Ә. Нысанбаев –
Алматы «Қазақ
энциклопедиясы» Бас редакциясы,
1998 ISBN 5-89800-123-9, VII том

**НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА
А КӨП РАХМЕТ!!!**